

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 29. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: tirsdag den 15. maj 2018
Tidspunkt: kl. 14.00
Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), Jan E. Jørgensen (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Christian Juhl (EL) og Holger K. Nielsen

Desuden deltog: udenrigsminister Anders Samuelsen

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3618 (udenrigsanliggender - handel) den 22. maj 2018

EUU alm. del (17) – bilag 650 (kommenteret dagsorden)

1. Forhandlingsdirektiver vedrørende New Zealand og Australien:

a) New Zealand

– Vedtagelse

KOM (2017) 0469

Rådsmøde 3618 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (17) – bilag 70 (udvalgsmødereferat side 40 FO,
forhandlingsoplæg forelagt 6/10-17)

Se punkt 1 b).

b) Australien

– Vedtagelse

KOM (2017) 0472

Rådsmøde 3618 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (17) – bilag 70 (udvalgsmødereferat side 37 FO,
forhandlingsoplæg forelagt 6/10-17)

Udenrigsministeren: Rådet ventes at vedtage to forslag til rådsbeslutninger snarest muligt. Direktiverne lægger op til, at de to frihandelsaftaler alene kommer til at indeholde handelselementer. Investeringsbeskyttelse forudses således ikke at indgå. Udvalget gav i oktober sidste år opbakning til regeringens forhandlingsoplæg om indledning af forhandlinger med Australien og New Zealand om en frihandelsaftale. Hvis Rådet som forventet beslutter at give grønt lys den 22. maj, vil regeringen arbejde for, at aftalerne bliver ambitiøse, omfattende og bæredygtige.

Holger K. Nielsen lagde til grund for Socialistisk Folkepartis holdning til aftalerne med Australien og New Zealand, at handels- og investeringsdelene fornuftigt nok var adskilt. Havde Kommissionen planer om en separat investeringsbeskyttelsesaftale med de to lande?

Og hvad var ministerens kommentar til høringsvaret fra Det Økologiske Råd, der hævdede, at hvis kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling skal have en reel værdi, skal de være bindende og have samme status som andre kapitler i aftalen?

Udenrigsministeren svarede, at der ikke var aktuelle planer om en tvistbilæggesaftale, men at det kunne blive tilfældet.

Peter Hummelgaard Thomsen ville også gerne kende regeringens holdning til at gøre kapitlerne om miljøhensyn, bæredygtighed etc. mere bindende. Målet med den næste handelsaftale måtte være at gøre den endnu bedre end CETA-aftalen, der satte nye guldstandarder.

Udenrigsministeren svarede, at man selvfølgelig ønskede at gå så langt som muligt og sætte endnu bedre standarder end guldstandarden. Det gjaldt også bæredygtigheds-spørgsmålet. Der er tale om bindende mål, men de håndhæves uden sanktioner. Det var så langt, man havde kunnet komme.

2. Rådskonklusioner vedrørende forhandling og indgåelse af EU's handelsaftaler

– Rådskonklusioner

Rådsmøde 3618 – bilag 1 (sammenotat side 7)

Udenrigsministeren: På rådsmødet ventes også vedtaget rådskonklusioner om forhandling og indgåelse af EU's handelsaftaler. Kommissionen foreslog i 2017 en ny aftalearkitektur, hvor EU's fremtidige handelsaftaler som udgangspunkt splittes op i en handelsdel og en investeringsdel, der forhandles og indgås separat. Det sker efter EU-Domstolens udtalelse om Singaporeaftalen, som gav en større afklaring af kompetencefordelingen i handelsaftaler.

Jeg redegjorde i efteråret for denne tilgang i forbindelse med forelæggelsen af forhandlingsdirektiver for frihandelsaftaler med Australien, New Zealand og Chile. Kommissionen har siden da desuden fremlagt udkast til vedtagelse og underskrivelse af henholdsvis en handelsaftale og en investeringsaftale med Singapore.

Handelsaftaler, der falder under EU-enekompetence, vil i henhold til traktaten skulle vedtages i Rådet med kvalificeret flertal og godkendes af Europa-Parlamentet. Investeringsaftaler er blandede aftaler og skal vedtages i Rådet, godkendes i Europa-Parlamentet og ratificeres nationalt. Rådskonklusionerne fremhæver, at EU's handelspolitik skal være robust, effektiv og troværdig samt understøtte det regelbaserede multilaterale system. Den skal endvidere bl.a. fremme EU's værdier og standarder samt sikre regeringernes ret til fortsat at regulere i offentlighedens interesse.

Rådskonklusionerne noterer sig Kommissionens forslag om opsplitting af fremtidige handelsaftaler og understreger Rådets mulighed for fra gang til gang at forholde sig til denne

model. Som jeg tidligere har redegjort for her i udvalget, støtter regeringen Kommissionens forslag.

3. WTO

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3618 – bilag 1 (samlenotat side 9)

EUU alm. del (17) – bilag 287 (udvalgsmødereferat side 419, senest behandlet i EUU 8/12-17)

EUU alm. del (072) – bilag 321 (udvalgsmødereferat side 1096 FO, forhandlingsoplæg forelagt EUU 13/6-08)

Udenrigsministeren: Der ventes endvidere en drøftelse af WTO med fokus på de udfordringer, organisationen står over for. Især i WTO ser vi tydeligt udfordringerne for multilateralt samarbejde. USA's kritik af WTO og i særdeleshed dets appelorgan stikker umiddelbart i øjnene. Men det var ikke kun USA's skyld, at der ved MC11 i Buenos Aires hverken blev opnået enighed om resultatpakke eller en ministererklæring. Også lande som Kina, Indien og Sydafrika har et medansvar for at løse de fundamentale uenigheder, som truer WTO.

På positivsiden er det dog værd at notere, at der har været stort engagement i de sonderinger vedrørende mulige plurilaterale forhandlinger, som måske kan blive vejen frem for nye WTO-aftaler. Det vil sige forhandlinger i grupper af WTO-medlemmer, der går sammen om at forhandle aftaler, som ikke realistisk kan forhandles i den samlede WTO-kreds, men som står åbne for alle.

Fra dansk side støtter vi naturligvis, at EU fortsat konstruktivt kan være med til at finde løsninger på de aktuelle udfordringer.

Holger K. Nielsen huskede, hvordan al handelspolitik tidligere handlede om WTO. I dag satser langt de fleste lande på bilaterale aftaler. Overvejede den danske regering, hvordan man kunne komme tilbage i det multilaterale spor? Nok er der mange skurke i WTO-regi, men multilateral samhandel er vigtig for ikke at tabe de svageste lande.

Udenrigsministeren henviste til, at han i sin forelæggelse havde nævnt de plurilaterale aftaler, som man kan indgå som et signal om, at det er den rigtige vej at gå for ikke at ende i protektionisme og udelukkende bilaterale aftaler.

4. EU-Japan økonomisk partnerskabsaftale, EU-Singapore-frihandelsaftale og EU-Singapore investeringsbeskyttelse:

a) EU-Japan økonomisk partnerskabsaftale

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0193 og KOM (2018) 0192

Rådsmøde 3618 – bilag 1 (samlenotat side 11)

EUU alm. del (17) – bilag 164 (udvalgsmødereferat side 163, senest behandlet i EUU 3/11-17)

EUU alm. del (16) – bilag 205 (udvalgsmødereferat side 189, behandlet i EUU 4/11-16)

EUU alm. del (12) – bilag 129 (udvalgsmødereferat side 359, FO, forhandlingsoplæg forelagt EUU 23/11-12)

b) EU-Singapore-frihandelsaftale og investeringsbeskyttelsesaftale

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0194, KOM (2018) 0195, KOM (2018) 0197 og KOM (2018) 0196

Rådsmøde 3618 – bilag 1 (samlenotat side 13)

EUU alm. del (12) – bilag 129 (udvalgsmødereferat side 363, behandlet i EUU 23/11-12)

Udenrigsministeren: På rådsmødet ventes også en drøftelse af Kommissionens forslag om at indgå og underskrive frihandelsaftalen med Japan. Der er flere tungtvejende grunde til, at regeringen fuldt ud støtter frihandelsaftalen.

For det første er der tale om EU's hidtil vigtigste frihandelsaftale med verdens tredjestørste økonomi. Aftalen vil omfatte 600 millioner mennesker i EU og Japan og 30 pct. af verdens BNP. Dertil kommer, at aftalen er et vigtigt politisk signal i en tid, hvor protektionistiske røster er i fremmarch.

EU og Japan ventes at underskrive aftalen i forbindelse med det kommende EU-Japan-topmøde – formentlig i juli – hvorefter Europa-Parlamentet skal godkende den. Der stiles efter, at frihandelsaftalen med Japan kan træde i kraft i første halvår af 2019.

Det hører med til billedet, at EU og Japan er nået til enighed om en politisk rammeaftale – ”strategic partnership agreement”. Regeringen støtter også, at denne aftale underskrives og indgås.

Der vil under samme dagsordenspunkt også være en drøftelse af Kommissionens forslag om at indgå og underskrive henholdsvis en frihandels- og en investeringsbeskyttelsesaftale med Singapore.

Aftalerne har været længe undervejs, da forhandlingerne blev afsluttet allerede i 2014. Investeringsdelen blev imidlertid genåbnet efter EU-Domstolens udtalelse, og der foreligger nu et udkast, som afspejler EU's nye tilgang til aftalearkitekturen, som jeg omtalte tidligere.

Frihandelsaftalen har interessant potentiale for danske eksporterhverv, og investeringsaftalen følger de principper, som vi kender fra ICS-systemet i CETA med bl.a. fast udpegede dommere til at afgøre investeringsbeskyttelsestvister og en tydelig markering af parternes ret til at regulere.

Regeringen vil derfor tilslutte sig, at aftalerne undertegnes snarest muligt.

Christian Juhl fandt det tankevækkende, at en så vigtig handelsaftale blev behandlet så flygtigt. Ikke mange danskere kender til den eller har diskuteret den, og i mange lande kommer de aldrig nogensinde til at diskutere den. Hvad mente ministeren om, at der ikke var en mere demokratisk debat om aftalen, på trods af at ISDS-delen ikke var med? Bragte man ikke aftalen til debat i befolkningen, fordi den kun var for specialister? Christian Juhl havde forstået det sådan, at Japan ikke havde ratificeret ILO-aftale nr. 105 og 111, og at ETUC og den japanske udgave af LO havde protesteret mod det, idet ratificeringen skal ske, før man indgår handelsaftalen. Var det korrekt, og hvad mente ministeren om det? Aftalen indeholdt en negativliste, som der var kritik af, fordi på den står alt det, man ikke kan behandle. Hvad med at indføre en positivliste med områder, man kan arbejde med, så man kan være tryk ved, at aftalen ikke bare breder sig til flere områder? Som han forstod det, kunne man nemlig nu bare tage nye områder ind.

Om miljø- og fødevarerstandarderne sagde han, at Japan bruger mange flere pesticider, end man gør i EU og i Danmark, og dermed var med til at underminere forsigtighedsprincippet. Han var i øvrigt chokeret over at læse, at Japan er det land i verden, der har flest godkendte gmo'er til brug for dyrefoder og fødevarer. Der er dermed stor risiko for import af gmo-produkter til Danmark. Hvad ville ministeren gøre ved det?

Udenrigsministeren var af den holdning, at der var havde været tilstrækkelig debat om aftalen. Den havde flere gange været igennem udvalget på åbne møder, og der havde været dialog med ngo'er og erhvervsorganisationer. Det havde også været den tidligere regerings måde at håndtere det på. Ingen havde altså været forhindret i at deltage i en åben debat. Han havde ingen kommentarer til, hvordan det måtte forholde sig i andre lande. Fra regeringens side havde man fokuseret på den danske proces og forsøgt at være så inkluderende som muligt. Det gjaldt også diskussionen om en positiv- eller negativliste, hvor regeringen havde argumenteret, at negativlisten er den rigtige vej frem: Man highliger nogle elementer og sætter rammerne derudfra. Det mente også den tidligere regering var en god måde.

Om den japanske brug af pesticider og gmo'er sagde ministeren, at det ikke ændrede ved de europæiske og danske standarder. Forhåbentlig kunne det være med til at lægge et pres den anden vej rundt, så man får endnu bedre og mere miljøvenlige metoder set fra dansk hold.

Jan E. Jørgensen henviste til Christian Juhls kommentar om, at regeringen skulle være ansvarlig for en undertrykkelse af den folkelige debat om aftalen. Som EU-ordfører havde han ikke oplevet at få henvendelser om de frihandelsaftaler, som var blevet drøftet i udvalget – kun Greenpeace havde henvendt sig en enkelt gang. Han havde altså ikke oplevet en bred folkelig protest, men oplevede ministeren en skepsis i befolkningen?

Christian Juhl havde ikke sagt, at der var nogle, der undertrykte debatten, men man kan diskutere aftalerne i udvalget, eller man kan inspirere til en diskussion. Det er en stor og vigtig aftale om handel med indvirkning på befolkningens hverdag. Selv havde han været ude til 12-15 møder om TTIP-aftalen, som der var stor interesse for, og det var et godt eksempel på, at lysten til at diskutere den slags er til stede, hvis folk får adgang til det. Det er vel også en del af politikeres opgave at inspirere til samfundsmæssig debat. Der er forskel på den indflydelse, man måtte have i forbindelse med henholdsvis tre behandlinger i salen og en orientering i Europaudvalget. Man behøvede vel ikke vælge den lavest mulige demokratiske model, men kunne vælge at bringe sagen til tre formelle behandlinger i salen. Når ministeren også mente, at det er en vigtig aftale, hvorfor så ikke handle derefter?

Christian Juhl gentog sit spørgsmål om positiv- og negativliste: Er der ikke en væsentlig forskel på at operere med den ene eller anden liste, fordi der med en negativliste bliver taget nye områder ind med tiden? Han måtte i øvrigt understrege, at der var tale om en handelsaftale, så der kan risikere at komme japanske gmo-varer ind i Europa.

Han ville også gerne have svar på, om det ikke gjorde indtryk på ministeren, at ratificeringen af de to hovedkonventioner ikke var på plads, som påpeget af det japanske og europæiske LO.

Peter Hummelgaard Thomsen var enig i Jan E. Jørgensens konstatering af, at der ikke nødvendigvis er bred opbakning blandt danskere til at diskutere disse tekniske emner. Det kan skyldes, at der ikke er et behov for debat, da tilslutningen til frihandelsaftaler er stor og opfattelsen er, at den vækst, som frihandel skaber, bliver fordelt på en retfærdig måde. Han opfordrede ministeren til at fremme debatten, dels for at undgå mytedannelser om, hvad aftalerne indeholder, dels for at udtømme de parlamentariske processer. Når regeringen vurderer, hvilke sager der skal bringes i salen, er udgangspunktet jo flere, jo bedre. Det er ikke altid hjælpsomt, at man snævrer det ind, ligesom man gjorde med CETA-aftalen, hvor man ikke fik mandat, og hvor der først var behandling af aftalen, da der skulle ratificeres. Det kunne man lære af nu, hvor man talte om en aftale med Australien og New Zealand: jo mere man på demokratisk vis kan inddrage Folketinget, jo bedre.

Jan E. Jørgensen ønskede også at fremme debatten, for EU bliver debatteret alt for lidt. Der er nærmest omvendt proportionalitet mellem vigtigheden af problemer og mængden af debat: Noget af det vigtigste i Danmark var åbenbart ulve og burkaer, selv om handelsaftalen ville have langt større og positiv indflydelse.

Formanden påpegede, at udvalget løbende talte om, at nogle mandater ligger meget langt tilbage i tiden. Det pågældende mandat var fra 2012. Derfor opfordrede formanden til at finde en måde at gribe det an på, så der ikke opstår en opfattelse af, at mandaterne bliver sneget ind ad bagdøren. Meget kan jo ske på 6 år. Problemet kan kun løses i samarbejde mellem Folketinget, regeringen og udvalget.

Udenrigsministeren kunne godt have ønsket sig mere debat og havde taget aftalen op på konferencer, til møder etc. Aftalen var ikke perfekt, men god og kunne være med til at skabe arbejdspladser, nye skatteindtægter etc. Når man forhandler den slags aftaler, funderer man dem som udgangspunkt på de internationale miljø- og klimakonventioner samt ILO's kernekonventioner om arbejdstagerrettigheder. Det blev unødigt polemisk at indikere, at nogle ønskede at beskytte arbejdstagere og andre ikke. Alle ønskede det. Det er det mulige kunst at gøre guldstandarder endnu bedre. Aftalen er et eksempel på en sag, der nød bred opbakning i Folketinget, og som trækker i den rigtige retning og kan være med til at fremtidssikre velfærdssamfundet.

Både på EU-niveau og i Danmark prøvede man at engagere borgerne så meget som muligt, og ngo'erne var med til at skabe lokalt ejerskab i forhold til bæredygtighed, så man kan opnå varige fremskridt og resultater.

Christian Juhl ønskede ikke at være polemisk, men ville gerne have et svar på sit spørgsmål: Var det ikke rigtigt forstået, at Japan ikke havde ratificeret ILO's hovedkonventioner 105 og 111? Og var det forkert, at japansk LO og ETUC havde bedt om en ratificering af hovedkonventionerne, før aftalen træder i kraft?

NOT Udenrigsministeren sagde, at han havde forholdt sig til Christian Juhls hentydning til, at regeringen ikke tog arbejdstagerrettigheder alvorligt. Selvfølgelig gjorde den det. EU og Danmark tog udgangspunkt i konventionerne og i fællesskabets værdier. Han ville vende tilbage med et skriftligt svar om ratificeringen af konventionerne.

Christian Juhl sagde, at han så måtte se, om ministeren kunne bekræfte, at Danmark havde ratificeret de to hovedkonventioner. Når man laver verdens mest omfattende handelsaftale, og når man i den forbindelse taler om at skaffe arbejdspladser, er det vigtigt at lytte til ETUC som Europas største faglige organisation og det japanske LO som en af verdens stærkeste. Arbejdsgiverne og fagforeningerne skal have en meget central placering. Han havde ikke læst hele den 1000-sider lange aftale, men det vigtigste og mente, at det er vigtigt at få fakta frem i lyset, så der ikke dannes myter. Det ville ikke være svært for Japan at ratificere konventionerne, og hvis de blev presset af EU, ville de gøre det omgående. Han opfordrede til, at man generelt gør, hvad der er muligt for at få en debat, der bygger på fakta.

Udenrigsministeren havde ikke opfattet det sådan, at han skulle bekræfte, at konventionerne var ratificeret af Danmark, men at han skulle forholde sig til den japanske ratificering. Han slog fast, at den danske fagbevægelse bakkede op om aftalen. Christian Juhl ville modtage et skriftligt svar.

Formanden konkluderede, at Christian Juhl ville modtage et skriftligt svar på sit spørgsmål.

5. Eventuelt

Udenrigsministeren: Endelig ventes Rådet under eventuelt at udtrykke tilfredshed med, at EU den 21. april indgik en principaftale med Mexico op opdatering af EU-Mexico-handelsaftalen.

Til sidst vil jeg nævne, at der under frokosten vil være en drøftelse af EU's handelspolitiske relation til USA, herunder de efter vores mening WTO-stridige toldforhøjelser på stål og aluminium. EU's midlertidige undtagelse udløber den 1. juni. Handelskommissær Malmström er i dialog med handelsminister Ross om en permanent undtagelse, selv om det ikke just er dialogbefordrende med toldtruslen hængende over hovedet.

EU's ståleksport er ikke en trussel mod amerikansk sikkerhed, og EU bidrager ikke til global overkapacitet. Derfor bør EU ikke omfattes af de amerikanske toldforhøjelser. Men hvis EU rammes den 1. juni, kan det blive nødvendigt med et modsvar. Vi har således i EU gjort forberedelserne til, at vi kan reagere afmålt og balanceret, såfremt det bliver nødvendigt.

6. Siden sidst

Der var ingen bemærkninger til dette punkt.

Udg. Punkt 2. Samråd med udenrigsministeren om EU og Danmark har givet økonomisk støtte til udstyr til det tyrkiske militær

EUU alm. del (17) – samrådsspørgsmål E (samrådsspørgsmål E)

EUU alm. del (17) - svar på spm. 109 om, hvorvidt EU og Danmark har givet støtte til militært udstyr, som en del af Tyrkiets håndtering af flygtninge fra Syrien, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (17) - svar på spm. 104 om, hvad ministeren agter at gøre for at sikre, at danske økonomiske bidrag ikke medvirker til at underminere menneskerettighederne, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (17) - svar på spm. 103 om den danske finansiering af blandt andet militærkøretøjer til det tyrkiske militærs patruljering ved grænsen til Syrien, fra udenrigsministeren

EUU alm. del (17) - svar på spm. 101 om, hvorvidt ministeren løbende har været orienteret om og dermed været klar over, at EU's aftale med Tyrkiet blandt andet har været med til at finansiere et militariseret grænseværn på grænsen til Syrien, fra udenrigsministeren

Punktet var udgået.

Mødet sluttede kl. 14.36